

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

8 noiembrie 2016 *

„Regulamentul (UE) nr. 407/2010 — Mecanism european de stabilizare financiară — Decizia de punere în aplicare 2011/77/UE — Asistență financiară din partea Uniunii Europene pentru Irlanda — Recapitalizarea băncilor naționale — Dreptul societăților — A doua directivă 77/91/CEE — Articolele 8, 25 și 29 — Recapitalizarea unei bănci prin intermediul unei ordonanțe de somare judiciare — Majorare a capitalului social fără decizia adunării generale și fără drept de preempțiune al acționarilor existenți asupra acțiunilor emise — Emisiunea de noi acțiuni la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală”

În cauza C-41/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de High Court (Înalta Curte, Irlanda), prin decizia din 2 decembrie 2014, primită de Curte la 2 februarie 2015, în procedura

Gerard Dowling,

Padraig McManus,

Piotr Skoczylas,

Scotchstone Capital Fund Limited

împotriva

Minister for Finance

cu participarea:

Permanent TSB Group Holdings plc, fostă Irish Life and Permanent Group Holdings plc,

Permanent TSB plc, fostă Irish Life and Permanent plc,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul A. Tizzano, vicepreședinte, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii M. Ilešić și T. von Danwitz (raportor), președinți de cameră, domnii J. Malenovský, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, doamna C. Toader și domnii M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda și S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

* Limba de procedură: engleza.

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 aprilie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru G. Dowling, de el însuși, de G. Rudden, solicitor, și de N. Travers, SC;
- pentru P. McManus, de el însuși, de G. Rudden, solicitor, și de N. Travers, SC;
- pentru P. Skoczylas, de el însuși;
- pentru Scotchstone Capital Fund Limited, de S. O'Donnell și de J. Flynn, solicitors;
- pentru Permanent TSB Group Holdings plc, fostă Irish Life and Permanent Group Holdings plc, și pentru Permanent TSB plc, fostă Irish Life and Permanent plc, de C. MacCarthy, de A. Walsh, solicitors, de P. Gallagher, SC, precum și de C. Geoghegan, barrister;
- pentru Irlanda, de A. Joyce, de L. Williams și de E. Creedon, în calitate de agenți, asistați de A. O'Neill, BL, și de E. McCullough, SC;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul cipriot, de E. Zachariadou și de D. Kalli, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de J.-P. Keppenne, de H. Støvlbæk, de L. Flynn și de A. Steiblyté, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 22 iunie 2016,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 8, 25 și 29 din A doua directivă 77/91/CEE a Consiliului din 13 decembrie 1976 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților comerciale în statele membre, în înțelesul articolului [54 al doilea paragraf TFUE], pentru protejarea intereselor asociaților sau terților, în ceea ce privește constituirea societăților comerciale pe acțiuni și menținerea și modificarea capitalului acestora (JO 1977, L 26, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 8) (denumită în continuare „A doua directivă”).
- 2 Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între domnii Gerard Dowling, Padraig McManus și Piotr Skoczylas, precum și Scotchstone Capital Fund Limited (denumit în continuare „Scotchstone”), pe de o parte, și Minister for Finance (ministrul de finanțe, Irlanda, denumit în continuare „ministrul”), pe de altă parte, în cadrul căruia se solicită anularea ordonanței de somare date de High Court (Înalta Curte, Irlanda) la 26 iulie 2011 (denumită în continuare „ordonanța de somare”), prin care s-a dispus ca o societate, ai cărei asociați și acționari sunt reclamantii din litigiul principal, să realizeze o majorare de capital și să emită, în favoarea ministrului, noi acțiuni la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

A doua directivă

- 3 Al doilea considerent al celei de A doua directive are următorul cuprins:

„întrucât coordonarea dispozițiilor de drept intern privind constituirea societăților comerciale pe acțiuni și menținerea, majorarea și reducerea capitalului lor sunt deosebit de importante pentru a asigura o protecție minimă echivalentă atât pentru acționarii, cât și pentru creditorii societăților în cauză”.

- 4 Articolul 8 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Acțiunile nu pot fi emise la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală sau, dacă nu au valoare nominală, decât echivalentul lor contabil.”

- 5 Potrivit articolului 25 din directiva menționată:

„(1) Orice majorare de capital trebuie să fie decisă de adunarea generală. Atât decizia în cauză, cât și majorarea capitalului subscris trebuie publicate [...].

(2) Cu toate acestea, statutul, actul constitutiv sau adunarea generală, ale cărei decizii trebuie publicate în conformitate cu dispozițiile alineatului (1), poate să autorizeze o majorare a capitalului subscris până la un quantum maxim stabilit ținând cont de valoarea maximă prevăzută prin lege. Dacă este cazul, majorarea capitalului subscris poate fi decisă, în limitele quantumului stabilit, de către organul societății abilitat în acest sens. Organul în cauză poate fi abilitat în această privință pentru un termen de maximum cinci ani, termen care poate fi reînnoit o dată sau de mai multe ori de către adunarea generală, de fiecare dată pentru maximum cinci ani.

(3) Dacă există mai multe categorii de acțiuni, decizia adunării generale privind majorarea de capital menționată la alineatul (1) sau aprobarea de a majora capitalul menționată la alineatul (2) este supusă unui vot separat cel puțin pentru fiecare categorie de acționari ale căror drepturi sunt afectate de operațiunea în cauză.

(4) Prezentul articol se aplică emisiunilor de orice titluri care pot fi convertite în acțiuni sau conferă dreptul de subscriere de acțiuni, dar nu și conversiei unor astfel de titluri sau exercitării dreptului de subscriere.”

- 6 Articolul 29 din A doua directivă prevede:

„(1) Ori de câte ori majorarea de capital are loc [prin] aporturi în numerar, acționarii trebuie să beneficieze, proporțional cu capitalul reprezentat de acțiunile deținute de aceștia, de dreptul de preempțiune asupra acțiunilor emise.

[...]

(4) Dreptul de preempțiune nu poate fi limitat sau retras prin statut sau prin actul constitutiv. Cu toate acestea, adunarea generală poate decide cu privire la aceasta. Organul de administrare sau de conducere trebuie să prezinte acestei adunări un raport scris motivând limitarea sau retragerea

dreptului de preempțiune, justificând prețul de emisiune propus. Adunarea generală hotărăște în conformitate cu normele privind cvorumul și majoritatea prevăzute la articolul 40. Hotărârea adunării se publică [...]

(5) Legislația unui stat membru poate prevedea că statutul, actul constitutiv sau adunarea generală, hotărând în conformitate cu normele privind cvorumul, majoritatea [și publicitatea] prevăzute la alineatul (4), poate să acorde competența de a limita sau de a retrage dreptul de preempțiune organului societății care este împuternicit să decidă asupra unei majorări a capitalului subscris în limitele capitalului autorizat. Această competență nu poate fi acordată pentru un termen mai lung decât termenul prevăzut în cazul competenței prevăzute la articolul 25 alineatul (2).

(6) Dispozițiile alineatelor (1)-(5) se aplică pentru emisiunea tuturor titlurilor convertibile în acțiuni sau care conferă dreptul de subscriere de acțiuni, dar nu și pentru conversia titlurilor în cauză sau pentru exercitarea dreptului de subscriere.”

Directiva 2001/24/CE

- 7 Directiva 2001/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit (JO 2001, L 125, p. 15, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 34) vizează, astfel cum reiese din considerentul (6) al acesteia, să instituie recunoașterea reciprocă de către statele membre a măsurilor luate de fiecare dintre acestea pentru refacerea viabilității instituțiilor de credit autorizate. În acest scop, articolele 3, 9 și 10 din această directivă prevăd că măsurile de reorganizare și de lichidare adoptate de autoritățile din statul membru de origine produc, în principiu, în toate celelalte state membre, efectele pe care le atribuie acestora legea acestui stat membru.

Regulamentul (UE) nr. 407/2010

- 8 Regulamentul (UE) nr. 407/2010 al Consiliului din 11 mai 2010 de instituire a unui mecanism european de stabilizare financiară (JO 2010, L 118, p. 1) se întemeiază pe articolul 122 alineatul (2) TFUE. Potrivit considerentelor (4) și (5) ale acestui regulament:

„(4) Adâncirea crizei financiare a condus la o deteriorare gravă a condițiilor de împrumut în cazul mai multor state membre, deteriorare care depășește nivelul explicabil pe baza principiilor economice. Netratată în regim de urgență, situația ajunsă în acest stadiu ar putea constitui o amenințare gravă la adresa stabilității, unității și integrității zonei euro [a se citi: «la adresa stabilității financiare a Uniunii Europene»] în ansamblul său.

(5) Pentru a aborda această situație excepțională aflată în afara controlului statelor membre, este necesară instituirea imediată a unui mecanism de stabilizare la nivelul Uniunii în vederea menținerii stabilității financiare în Uniunea Europeană. Un astfel de mecanism ar trebui să permită Uniunii să reacționeze în mod coordonat, rapid și eficace în cazul unor dificultăți acute înregistrate de un anumit stat membru. Activarea acestuia se va desfășura în contextul unui sprijin comun UE/Fondul Monetar Internațional (FMI).”

- 9 Articolul 1 din regulamentul menționat prevede:

„În vederea menținerii stabilității financiare în Uniunea Europeană, prezentul regulament stabilește condițiile și procedurile în temeiul cărora poate fi acordată asistență financiară din partea Uniunii unui stat membru care este afectat sau serios amenințat de perturbări economice sau financiare grave, cauzate de evenimente excepționale situate în afara controlului său, luând în considerare posibilă aplicare a mecanismului existent de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre care nu fac parte din zona euro, astfel cum se prevede în Regulamentul (CE)

nr. 332/2002 [al Consiliului din 18 februarie 2002 de înființare a unui mecanism de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre (JO 2002, L 53, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 274)].”

10 Articolul 3 din Regulamentul nr. 407/2010 are următorul cuprins:

„(1) Statul membru care dorește să obțină asistență financiară din partea Uniunii discută cu Comisia, în colaborare cu Banca Centrală Europeană (BCE), privind o evaluare a nevoilor sale financiare și prezintă Comisiei și Comitetului economic și financiar un proiect de program de ajustare economică și financiară.

(2) Asistența financiară din partea Uniunii se acordă printr-o decizie adoptată de Consiliu, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei.

(3) Decizia de acordare a unui împrumut cuprinde:

(a) suma, scadența medie, formula de stabilire a prețului, numărul maxim de tranșe și perioada de disponibilitate a asistenței financiare din partea Uniunii, precum și celelalte norme necesare pentru punerea în aplicare a asistenței;

(b) condițiile generale privind politica economică atașate asistenței financiare din partea Uniunii în vederea restabilirii unei situații economice sau financiare solide în statul membru beneficiar și a refacerii capacității sale de autofinanțare de pe piețele financiare; aceste condiții vor fi stabilite de către Comisie, în consultare cu BCE; și

(c) o aprobare a programului de ajustare pregătit de statul membru beneficiar în vederea îndeplinirii condițiilor economice atașate asistenței financiare din partea Uniunii.

[...]

(5) Comisia și statul membru beneficiar încheie un memorandum de înțelegere în care sunt detaliate condițiile generale de politică economică stabilite de Consiliu. Comisia comunică memorandumul de înțelegere Parlamentului European și Consiliului.”

Decizia de punere în aplicare 2011/77/UE

11 Decizia de punere în aplicare 2011/77/UE a Consiliului din 7 decembrie 2010 privind acordarea de asistență financiară din partea Uniunii pentru Irlanda (JO 2011, L 30, p. 34), astfel cum a fost modificată prin Decizia de punere în aplicare 2011/326/UE a Consiliului din 30 mai 2011 (JO 2011, L 147, p. 17) (denumită în continuare „Decizia de punere în aplicare 2011/77”), se întemeiază în special pe articolul 3 alineatul (3) din Regulamentul nr. 407/2010. Considerentele (1)-(3) ale acestei decizii au următorul conținut:

„(1) Irlanda s-a confruntat recent cu presiuni din ce în ce mai mari pe piețele financiare, ca urmare a preocupărilor tot mai accentuate legate de sustenabilitatea finanțelor sale publice, preocupări generate de adoptarea unor măsuri complexe de sprijinire a sectorului financiar, puternic afectat. Din cauza expunerii excesive față de proiectele imobiliare și din domeniul construcțiilor, sistemul bancar intern a înregistrat pierderi considerabile în urma colapsului acestor sectoare. Actuala criză din sectorul economic și din cel bancar a avut un efect dramatic și asupra finanțelor publice ale Irlandei, amplificând și mai mult impactul recesiunii. [...] Măsurile de sprijinire a sectorului bancar, printre care s-au numărat injecții de capital importante, au avut un rol major în deteriorarea situației finanțelor publice. Actualele preocupări de pe piață reflectă în primul rând faptul că solvabilitatea statului și solvabilitatea sistemului bancar au devenit indisolubil

legate în perioada crizei; aceasta a condus la o creștere puternică a randamentului obligațiunilor suverane ale Irlandei, în timp ce sistemul bancar intern pur și simplu nu mai are acces la finanțare de pe piața internațională.

- (2) Având în vedere aceste perturbări grave ale sectorului economic și financiar cauzate de împrejurări excepționale, care nu puteau fi controlate de guvern, autoritățile irlandeze au solicitat oficial, la 21 noiembrie 2010, asistență financiară din partea Uniunii Europene, a statelor membre a căror monedă este euro și a Fondului Monetar Internațional [(FMI)], cu scopul de a sprijini revenirea economiei la creștere sustenabilă, de a asigura buna funcționare a sistemului bancar și de a garanta stabilitatea financiară a Uniunii și a zonei euro. La 28 noiembrie 2010 s-a ajuns la un acord la nivel tehnic cu privire la un pachet amplu de măsuri pentru perioada 2010-2013.
- (3) Proiectul de program de ajustare economică și financiară [...] prezentat Consiliului și Comisiei vizează redobândirea încrederii pieței financiare în sectorul bancar și în finanțele publice irlandeze, ajutând totodată economia să revină la creștere sustenabilă. Pentru a îndeplini aceste obiective, programul cuprinde trei elemente principale. În primul rând, o strategie pentru sectorul financiar care presupune restructurarea și reorganizarea din temelii a sectorului bancar, precum și reducerea efectului de levier, la care se adaugă recapitalizarea, în limitele necesare. [...]"

12 Articolul 1 din decizia menționată prevede:

„(1) Uniunea acordă Irlandei un împrumut de maximum 22,5 miliarde [de euro], cu o scadență medie maximă de 7½ ani.

[...]

(4) Prima tranșă se plătește în urma intrării în vigoare a acordului de împrumut și a [memorandumului de înțelegere cu privire la condițiile economice specifice încheiate între Comisie și Irlanda]. Orice plată a tranșelor ulterioare este condiționată de o evaluare trimestrială favorabilă din partea Comisiei, în consultare cu [Banca Centrală Europeană (BCE)], cu privire la îndeplinirea de către Irlanda a condițiilor de politică economică generală definite în prezenta decizie și în memorandumul de înțelegere.”

13 Potrivit articolului 3 din Decizia de punere în aplicare 2011/77:

„(1) Se aprobă programul de ajustare economică și financiară [...] elaborat de autoritățile irlandeze.

(2) Plata fiecărei noi tranșe este condiționată de implementarea satisfăcătoare a programului, care va fi inclus în programul de stabilitate al Irlandei, în programul național de reformă și, mai ales, în condițiile specifice de politică economică stabilite în memorandumul de înțelegere. Printre acestea se numără, *inter alia*, măsurile prevăzute la alineatele (4)-(9) din prezentul articol.

[...]

(4) Măsurile menționate la alineatele (7)-(9) se adoptă de către Irlanda înainte de sfârșitul anului indicat, termenele limită exacte pentru anii 2011-2013 fiind precizate în memorandumul de înțelegere. [...]

(5) Pentru a reinstaura încrederea în sectorul financiar, Irlanda reduce efectul de levier, recapitalizează corespunzător și restructurează din temelii sistemul financiar, după cum s-a stabilit în memorandumul de înțelegere. În acest sens, Irlanda dezvoltă și convine împreună cu Comisia Europeană, BCE și FMI asupra unei strategii pentru structura, funcționarea și viabilitatea viitoare ale instituțiilor irlandeze de credit, care va prevedea modalitatea de asigurare a capacității acestora de a funcționa fără un nou ajutor din partea statului. [...]

[...]

(7) Irlanda trebuie să adopte următoarele măsuri în cursul anului 2011, în conformitate cu prevederile memorandumului de înțelegere:

[...]

(g) recapitalizarea băncilor locale până la finalul lunii iulie 2011 (sub rezerva unei ajustări corespunzătoare pentru vânzările de active preconizate în cazul Irish Life & Permanent), în conformitate cu concluziile stabilite în urma testelor PLAR și PCAR din 2011 [analiza prudențială cu privire la lichidități și evaluarea prudențială cu privire la capital], astfel cum a anunțat Central Bank of Ireland pe 31 martie 2011;

[...]”

Dreptul irlandez

14 Credit Institutions (Stabilisation) Act 2010 (Legea din 2010 privind stabilizarea instituțiilor de credit, denumită în continuare „Legea din 2010”) are ca obiectiv, potrivit articolului 4, în special:

„(a) abordarea perturbării grave și continue a economiei și a sistemelor financiare și a amenințării grave și continue la adresa stabilității anumitor instituții de credit din stat și a sistemului financiar în general,

(b) punerea în aplicare a planurilor de reorganizare a instituțiilor de credit din stat pentru a realiza stabilizarea financiară a acestor instituții de credit și restructurarea lor (în conformitate cu normele Uniunii privind ajutoarele de stat) în contextul Planului național de redresare pentru perioada 2011-2014 și a Programului Uniunii Europene/FMI de asistență financiară pentru Irlanda,

[...]”

15 Articolul 7 din această lege prevede:

„(1) Sub rezerva alineatelor (2) și (4), ministrul poate formula propuneri de ordonanțe de somare prin care unei instituții să i se ceară să adopte o măsură sau o serie de măsuri (într-un termen specificat) sau să se abțină de la adoptarea oricărei măsuri sau a unei serii de măsuri (într-o perioadă determinată) care împreună sunt concepute pentru a atinge un obiectiv specific, inclusiv, în special și fără a limita caracterul general al celor de mai sus, una sau mai multe dintre următoarele acțiuni:

(a) fără a aduce atingere drepturilor de preempțiune legale sau contractuale, [...] emiterea de acțiuni în favoarea ministrului sau a altei persoane desemnate de acesta, în termenii și condițiile specificate de ministru în propunerea de ordonanță de somare și la un preț stabilit de acesta;

[...]

(c) majorarea capitalului social autorizat (inclusiv prin crearea unor noi categorii de acțiuni) al instituției în cauză pentru a-i permite să emită acțiuni în favoarea ministrului sau a oricărei alte persoane desemnate de acesta;

(d) modificarea actului constitutiv și a statutului instituției în cauză [...];

[...]

(2) Ministrul poate propune o ordonanță de somare doar în cazul în care acesta, după consultarea guvernatorului [Băncii Centrale], apreciază că emiterea unei ordonanțe de somare în forma în care se propune este necesară pentru a asigura realizarea unui obiectiv al acestei legi, specificat în propunerea de ordonanță de somare.

[...]”

16 Potrivit articolului 9 alineatele (1) și (2) din legea menționată:

„(1) Cât mai curând posibil de la finalizarea procedurilor prevăzute la articolul 7 cu privire la propunerea de ordonanță de somare, ministrul va formula o cerere către High Court [(Înalta Curte)], în cadrul unei proceduri care nu necesită audierea părții adverse, pentru emiterea unei ordonanțe (denumită în prezenta lege «ordonanță de somare») în condițiile respectivei propuneri de ordonanță de somare.

(2) High Court [(Înalta Curte)], sesizată cu o cerere care se examinează fără audierea părții adverse în temeiul [alineatului] (1), în cazul în care consideră că cerințele prevăzute la articolul 7 au fost respectate și că aprecierea efectuată de ministru în temeiul articolului menționat este rezonabilă și nu este afectată de nicio eroare de drept, trebuie să emită o ordonanță de somare potrivit propunerii de ordonanță de somare [...]”

17 Articolul 11 din Legea din 2010 prevede că instituția relevantă în cauză sau orice membru al acesteia poate să se adreseze High Court (Înaltei Curți) în vederea anulării unei ordonanțe de somare. Această instanță poate anula o ordonanță de somare numai dacă consideră că nu a fost respectată una dintre cerințele prevăzute la articolul 7 din aceeași lege sau că aprecierea formulată de ministru în temeiul alineatului (2) al acestui articol a fost nerezonabilă sau a fost afectată de o eroare de drept.

18 Articolul 47 din Legea din 2010 prevede includerea în ordonanța de somare a unei dispoziții conform căreia orice atribuție care, în cadrul adunării generale, poate fi exercitată de acționarii instituției în cauză poate fi exercitată de ministru.

Litigiul principal și întrebările preliminare

19 Permanent TSB plc, fostă Irish Life and Permanent plc (denumită în continuare „ILP”), este o instituție de credit care își exercită activitatea pe teritoriul irlandez.

20 Permanent TSB Group Holdings plc, fostă Irish Life and Permanent Group Holdings plc (denumită în continuare „ILPGH”), este o societate cu răspundere limitată constituită în Irlanda. ILPGH nu este o instituție de credit. În perioada în discuție în litigiul principal, această societate deținea totalitatea capitalului social al ILP.

21 Reclamanții din litigiul principal sunt asociați și acționari ai ILPGH.

22 Criza financiară și economică cu care s-a confruntat Irlanda în cursul anului 2008 a avut repercusiuni grave atât asupra stabilității financiare a băncilor irlandeze, cât și asupra celei a acestui stat membru, ca urmare a legăturii deosebit de strânse care exista între una și cealaltă, date fiind dimensiunea sectorului bancar în raport cu cea a economiei naționale, precum și garanțiile semnificative privind datoriile bancare pe care Irlanda le-a acordat acestor bănci naționale în cursul aceluși an.

- 23 În pofida măsurilor de sprijin adoptate de Irlanda în favoarea sectorului bancar, băncile irlandeze au continuat să piardă încrederea piețelor, iar situația financiară a acestui stat membru a continuat să se deterioreze. În aceste condiții, autoritățile irlandeze au elaborat un program de ajustare economică și financiară, pentru care, la 21 noiembrie 2010, au solicitat în special asistență financiară din partea Uniunii. În acest program, Irlanda s-a angajat să restructureze și să recapitalizeze sectorul bancar.
- 24 Prin Decizia de punere în aplicare 2011/77, Consiliul a aprobat programul menționat și a pus la dispoziția acestui stat membru asistență financiară din partea Uniunii în temeiul mecanismului european de stabilizare financiară instituit prin Regulamentul nr. 407/2010. La 16 decembrie 2010, Irlanda și Comisia au încheiat un memorandum de înțelegere în temeiul articolului 1 alineatul (4) din această decizie (denumit în continuare „memorandumul de înțelegere”). Conform angajamentelor asumate în cadrul acestui memorandum de înțelegere, al articolului 3 alineatele (4) și (5), precum și al articolului 3 alineatul (7) litera (g) din decizia menționată, acest stat membru trebuia să procedeze la recapitalizarea băncilor naționale până la sfârșitul lunii iulie 2011, pe baza rezultatelor unei analize prudentiale cu privire la capital și ale unei evaluări prudentiale cu privire la lichidități, publicate de Central Bank of Ireland (Banca Centrală a Irlandei).
- 25 Banca Centrală a Irlandei a publicat rezultatele evaluărilor sale la 31 martie 2011. Pe baza acestor rezultate, guvernatorul Băncii Centrale a Irlandei a dispus, printr-o decizie adoptată în aceeași zi, ca ILP să colecteze capital propriu suplimentar de 4 miliarde de euro.
- 26 În luna iulie 2011, ministrul a transmis acționarilor ILPGH o propunere prin care urmărea facilitarea acestei recapitalizări a ILP, în special prin intermediul unui aport de 2,7 miliarde de euro. Această propunere a fost respinsă de adunarea generală extraordinară a ILPGH care a fost organizată la 20 iulie 2011 și în cadrul căreia consiliul de administrație al acestei societăți a fost instruit să examineze alte opțiuni de recapitalizare și să solicite, în acest scop, o prelungire a termenului de recapitalizare prevăzut de Decizia de punere în aplicare 2011/77.
- 27 În temeiul articolelor 7 și 9 din Legea din 2010, în scopul de a recapitaliza ILP, ministrul a pregătit o propunere de ordonanță de somare pe care a prezentat-o High Court (Înalta Curte). Ordonanța de somare a fost adoptată de această instanță în forma solicitată, dispunându-se ca ILPGH să emită, în schimbul unui aport de 2,7 miliarde de euro, noi acțiuni în favoarea ministrului la un preț per acțiune determinat de acesta din urmă, respectiv la un preț redus cu 10 % față de cursul mediu valabil la 23 iunie 2011. În consecință, ministrul a obținut, fără decizia adunării generale a acționarilor ILPGH, 99,2 % din acțiunile acestei societăți. În plus, s-a dispus retragerea acestor acțiuni de la cotare pe bursele din Irlanda și de la Londra.
- 28 Reclamanții din litigiul principal au sesizat instanța menționată în temeiul articolului 11 din Legea din 2010 cu o cerere prin care au solicitat anularea ordonanței de somare. În fața High Court (Înalta Curte), au susținut că majorarea capitalului care a rezultat din această ordonanță este incompatibilă cu articolele 8, 25 și 29 din A doua directivă întrucât a fost realizată fără acordul adunării generale a ILPGH.
- 29 Ministrul, precum și ILPGH și ILP au respins această argumentație, întemeindu-se pe Directiva 2001/24, pe Regulamentul nr. 407/2010, pe Decizia de punere în aplicare 2011/77, pe articolele 49, 65, 107, 119, 120 și 126 TFUE, precum și pe dispozițiile care figurează în titlul VIII din partea a treia din acest tratat. În opinia lor, aceste dispoziții de drept al Uniunii autorizau Irlanda să ia măsurile necesare pentru apărarea integrității propriului sistem financiar, în pofida dispozițiilor celei de A doua directive. În temeiul obligațiilor sale care decurg din titlul VIII din partea a treia din tratatul menționat și în special din articolele 119 și 120 din acesta, acest stat membru ar fi fost chiar obligat să ia aceste măsuri în scopul garantării securității unei instituții de importanță sistemică pentru Irlanda și pentru Uniune.

- 30 Instanța de trimitere a concluzionat, pe baza unei analize comparative a probabilităților, că ILP nu ar fi putut colecta suma aferentă capitalului propriu solicitat, respectiv 4 miliarde de euro, nici de la investitori privați, nici de la acționarii existenți, ulterior respingerii, la 20 iulie 2011, de către adunarea generală extraordinară a ILPGH a propunerii de recapitalizare formulate de ministru. Potrivit evaluării realizate de această instanță, lipsa recapitalizării în termenul prevăzut în Decizia de punere în aplicare 2011/77 ar fi provocat insolvența ILP, ca urmare a mai multe evoluții posibile, precum o retragere masivă a depozitelor de la ILP, o cerere de rambursare a diferitor obligațiuni sau o încetare a finanțării ca urmare a acordării ajutoarelor de urgență în cazul unei crize a lichidităților sau a combinării unora sau a tuturor acestor posibilități.
- 31 În plus, instanța menționată consideră că insolvența ILP ar fi condus nu numai la pierderea totală a valorii acțiunilor pentru acționari, ci ar fi avut și consecințe grave pentru Irlanda. În această privință, face trimitere în special la posibilitatea unei retrageri masive a depozitelor de la băncile naționale, la o mobilizare ulterioară a garanției acordate ILP de către statul irlandez, precum și la posibilitatea unei retrageri totale sau parțiale a finanțării acestui stat în cadrul programului de ajustare economică și financiară pentru nerespectarea condițiilor acestui program. Potrivit instanței de trimitere, aceste consecințe pentru Irlanda ar fi agravat probabil amenințarea la adresa stabilității financiare a altor state membre și a Uniunii.
- 32 În aceste condiții, High Court (Înalta Curte) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „Având în vedere:
- (i) [A doua directivă];
 - (ii) Directiva [2001/24];
 - (iii) obligațiile statului irlandez, în temeiul dispozițiilor Tratatului [FUE], în special al articolelor 49, 65, 107 și 120, precum și al titlului VIII din partea a treia a acestuia;
 - (iv) obligațiile asumate de statul irlandez în cadrul programului UE/FMI de sprijin,
 - (v) termenii Deciziei de punere în aplicare 2011/77, adoptată în temeiul Regulamentului nr. 407/2010,
- (1) A doua directivă se opune în toate situațiile, inclusiv în împrejurările din speță, emiterii unei ordonanțe de somare în temeiul articolului 9 din Legea din 2010, pe baza aprecierii efectuate de ministru potrivit căreia o astfel de ordonanță este necesară, în cazul în care ea are drept efecte majorarea capitalului unei societăți fără acordul adunării generale, atribuirea de noi acțiuni fără dreptul de preempțiune al acționarilor existenți și fără acordul adunării generale, reducerea valorii nominale a acțiunilor societății fără acordul adunării generale și, în acest scop, modificarea actului constitutiv și a statutului societății fără acordul adunării generale?
 - (2) Ordonanța de somare emisă de High Court [(Înalta Curte)] în temeiul articolului 9 din Legea din 2010 în ceea ce privește ILPGH și ILP a încălcat dreptul Uniunii?”

Cu privire la cererea de redeschidere a procedurii orale și la cererea de măsuri de cercetare judecătorească

- 33 După prezentarea concluziilor de către avocatul general, la 25 august 2016, domnul Skoczylas a introdus o cerere de redeschidere a procedurii orale în temeiul articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții. Prin scrisoarea primită de grefa Curții la aceeași dată, Scotchstone a formulat o cerere similară, precum și o cerere de măsuri de cercetare judecătorească în temeiul articolului 64 din Regulamentul de procedură al Curții.
- 34 În susținerea cererilor formulate, acești reclamanți din litigiul principal afirmă în esență că Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții (C-526/14, EU:C:2016:570), precum și elementele care disting cauza în care s-a pronunțat acea hotărâre de cauza principală nu au fost puse în discuția persoanelor interesate.
- 35 Prin scrisoarea primită la grefa Curții la 6 septembrie 2016, Scotchstone a completat motivarea cererii sale de redeschidere a procedurii orale invocând decizia Comisiei din 30 august 2016 prin care s-a constatat că avantajele fiscale în valoare de 13 miliarde de euro acordate de Irlanda către Apple în cursul anilor 2003-2014 nu erau conforme cu normele Uniunii în materia ajutoarelor de stat. Având în vedere această decizie, Scotchstone consideră că, în perioada în discuție în litigiul principal, Irlanda dispunea de alte resurse financiare decât cele provenite din asistența financiară din partea Uniunii pentru a remedia perturbarea gravă a economiei sale. Aceste alte resurse financiare ar fi dat acestui stat membru posibilitatea de a recapitaliza ILP în acord cu adunarea generală a ILPGH și potrivit dispozițiilor celei de A doua directive.
- 36 În această privință, trebuie amintit că, după ascultarea concluziilor avocatului general, Curtea poate dispune oricând redeschiderea fazei orale a procedurii, în conformitate cu articolul 83 din Regulamentul de procedură, mai ales atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților sau a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 37 În temeiul articolului 64 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, aceasta, după ascultarea avocatului general, stabilește prin ordonanță activitățile de cercetare judecătorească pe care le consideră necesare și faptele ce trebuie dovedite.
- 38 În speță, Curtea, după ascultarea avocatului general, consideră că dispune de toate elementele necesare pentru a soluționa cererea de decizie preliminară cu care este sesizată și că nu este necesar ca aceasta să fie examinată în raport cu un argument care nu a fost dezbătut în fața sa.
- 39 În consecință, trebuie să se respingă cererile formulate de domnul Skoczylas și de Scotchstone.

Cu privire la întrebările preliminare

- 40 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, deși reiese din cererea de decizie preliminară că aceasta vizează interpretarea articolului 8 alineatul (1), precum și a articolelor 25 și 29 din A doua directivă, indicațiile care figurează în această cerere nu permit totuși să se identifice alte dispoziții de drept al Uniunii care s-ar putea opune, în opinia instanței de trimitere, unei măsuri precum ordonanța de somare.
- 41 Articolul 8 din A doua directivă interzice ca acțiunile să fie emise la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală sau, dacă nu au valoare nominală, decât echivalentul lor contabil. Articolul 25 din această directivă prevede că, în principiu, orice majorare a capitalului unei societăți trebuie să fie decisă de

adunarea generală a acesteia. Articolul 29 din directiva menționată prevede în esență că, în cazul unei astfel de majorări a capitalului, acționarii existenți trebuie să beneficieze de un drept de preempțiune asupra acțiunilor emise.

- 42 În ceea ce privește ordonanța de somare, reiese din dosarul prezentat Curții că aceasta a avut drept efect o emisiune de acțiuni ale ILPGH la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală, precum și o majorare a capitalului social al acestei societăți, însoțită de o înlăturare a dreptului de preempțiune, fără acordul adunării generale a acestei societăți. Prin urmare, este cert că cerințele vizate la punctul anterior nu au fost aplicate în speță.
- 43 În aceste condiții, cele două întrebări adresate, care trebuie examinate împreună, trebuie înțelese în sensul că instanța de trimitere urmărește în esență să afle dacă articolul 8 alineatul (1), precum și articolele 25 și 29 din A doua directivă trebuie interpretate în sensul că se opun unei măsuri precum ordonanța de somare în discuție în litigiul principal, adoptată într-o situație de perturbare gravă a economiei și a sistemului financiar al unui stat membru care amenință stabilitatea financiară a Uniunii și care are drept efect majorarea capitalului unei societăți pe acțiuni fără acordul adunării generale a acesteia prin emisiunea de noi acțiuni la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală și fără drept de preempțiune al acționarilor existenți asupra acțiunilor emise.
- 44 În această privință, reiese din indicațiile furnizate de instanța de trimitere că ordonanța de somare a fost adoptată în contextul crizei financiare și economice care a determinat Irlanda să acorde, în cursul anului 2008, garanții semnificative băncilor naționale afectate de această criză și, la sfârșitul anului 2010, atunci când situația financiară a acestor bănci continua să se deterioreze și amenința de asemenea stabilitatea financiară a acestui stat membru, să solicite asistență financiară din partea Uniunii, angajându-se în același timp să restructureze și să recapitalizeze sectorul bancar național.
- 45 Potrivit instanței de trimitere, această situație de perturbare gravă a economiei naționale necesita, din cauza imposibilității ILP de a realiza ea însăși recapitalizarea, prevăzută în special în memorandumul de înțelegere pentru sfârșitul lunii iulie 2011, o intervenție a statului irlandez în vederea evitării insolvenței acestei societăți, care ar fi amenințat atât stabilitatea financiară a acestui stat membru, cât și pe cea a altor state membre și a Uniunii.
- 46 Recapitalizarea băncilor naționale, printre care figura ILP, până la 31 iulie 2011, a fost prevăzută de asemenea la articolul 1 alineatul (4) și la articolul 3 alineatele (2), (4) și (5) și alineatul (7) litera (g) din Decizia de punere în aplicare 2011/77, aceasta reprezentând o condiție pentru plata asistenței financiare din partea Uniunii către Irlanda. Această asistență financiară constituie, potrivit considerentelor (4) și (5), precum și articolului 1 din Regulamentul nr. 407/2010 – adoptat la rândul său în temeiul articolului 122 alineatul (2) TFUE, care urmărește în special să permită să se facă față unor „evenimente excepționale” – o măsură de urgență destinată să mențină stabilitatea financiară a Uniunii.
- 47 Desigur, pentru recapitalizarea ILP, ordonanța de somare a impus majorarea capitalului ILPGH. Totuși, articolul 3 alineatul (7) litera (g) din Decizia de punere în aplicare 2011/77 prevede recapitalizarea băncilor naționale, printre care figura ILP, fără a preciza mijloacele care trebuiau folosite în acest scop. Prin urmare, autoritățile irlandeze nu erau obligate să realizeze un aport direct la capitalul social al ILP, ci puteau realiza această recapitalizare prin intermediul unei majorări a capitalului ILPGH.
- 48 În plus, astfel cum s-a arătat la punctele 30 și 31 din prezenta hotărâre, în urma unei analize comparative a intereselor existente în cauză, instanța de trimitere a ajuns la concluzia că, ulterior deciziei adunării generale extraordinare a ILPGH din 20 iulie 2011 de respingere a propunerii de recapitalizare formulate de ministru, ordonanța de somare era singura modalitate de a asigura, în termenul prevăzut de Decizia de punere în aplicare 2011/77, recapitalizarea ILP necesară pentru a se evita insolvența acestei instituții financiare și pentru a se preveni astfel o amenințare gravă la adresa stabilității financiare a Uniunii.

- 49 A doua directivă vizează, potrivit considerentului (2) al acesteia, să asigure o protecție minimă echivalentă atât pentru acționarii, cât și pentru creditorii societăților pe acțiuni. Astfel, după cum au subliniat ILPGH și ILP, precum și Irlanda în observațiile prezentate Curții, măsurile prevăzute de această directivă privind constituirea, precum și menținerea, majorarea și reducerea capitalului acestor societăți garantează protecția menționată împotriva actelor adoptate de organele societăților menționate și privesc astfel funcționarea lor obișnuită (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctele 86 și 87).
- 50 Totuși, astfel cum reiese de la punctele 44-48 din prezenta hotărâre, ordonanța de somare nu constituie un act adoptat de un organ al unei societăți pe acțiuni în cadrul funcționării sale obișnuite, ci o măsură excepțională a autorităților naționale care, prin intermediul unei majorări a capitalului, vizează evitarea insolvenței unei astfel de societăți, care, potrivit instanței de trimitere, ar amenința stabilitatea financiară a Uniunii. Or, protecția pe care A doua directivă o conferă acționarilor și creditorilor unei societăți pe acțiuni în ceea ce privește capitalul social al acesteia nu se extinde la o astfel de măsură națională adoptată într-o situație de perturbare gravă a economiei și a sistemului financiar al unui stat membru și care urmărește să remedieze o amenințare sistemică la adresa stabilității financiare a Uniunii care rezultă din insuficiența fondurilor proprii ale societății vizate.
- 51 Prevederile celei de A doua directive nu se opun, așadar, unei măsuri excepționale privind capitalul social al unei societăți pe acțiuni, precum ordonanța de somare, pe care autoritățile naționale au adoptat-o într-o situație de perturbare gravă a economiei și a sistemului financiar al unui stat membru, fără aprobarea adunării generale a acestei societăți și în scopul evitării unui risc sistemic și al asigurării stabilității financiare a Uniunii (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctele 88-90).
- 52 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de împrejurarea că ordonanța de somare ar putea fi calificată, astfel cum susțin reclamantii din litigiul principal, nu drept „măsură judiciară”, ci drept „decizie administrativă provizorie”. Astfel, rezultă din cele două puncte anterioare că A doua directivă nu se opune, în împrejurări precum cele în discuție în cauza principală, adoptării unei măsuri precum ordonanța de somare, natura autorității naționale care a adoptat această ordonanță fiind nerelevantă în această privință.
- 53 Interpretarea care precedă nu este nicidecum incompatibilă cu cea reținută de Curte în Hotărârea din 12 martie 1996, Pafitis și alții (C-441/93, EU:C:1996:92), contrar celor susținute de reclamantii din litigiul principal. Astfel, elementele menționate la punctele 44-48 din prezenta hotărâre disting situația în discuție în litigiul principal de cea din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 12 martie 1996, Pafitis și alții (C-441/93, EU:C:1996:92), care era caracterizată de insolvența unei singure bănci. Deși Curtea a decis că A doua directivă continuă să se aplice în cazul unui „simplu regim de reorganizare” (Hotărârea din 12 martie 1996, Pafitis și alții, C-441/93, EU:C:1996:92, punctul 57), totuși ea nu s-a pronunțat, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 45 din concluzii, cu privire la măsurile extraordinare de reorganizare, precum ordonanța de somare, prin care se urmărește să se evite, într-o situație de perturbare gravă a economiei naționale și a sistemului financiar al unui stat membru, insolvența unei bănci, în vederea menținerii stabilității financiare a Uniunii.
- 54 În plus, astfel cum ILPGH și ILP, precum și Irlanda au arătat în observațiile prezentate Curții, măsurile naționale contestate în cauza Pafitis și alții (C-441/93, EU:C:1996:92) fuseseră adoptate în perioada 1986-1990, iar Curtea a pronunțat hotărârea la 12 martie 1996, respectiv cu mult timp înainte de începutul celei de a treia faze a creării uniunii economice și monetare, cuprinzând introducerea monedei euro, instituirea Eurosistemului și modificările aduse tratatelor Uniunii în legătură cu aceasta. Deși există un interes general clar să se asigure o protecție puternică și consecventă a acționarilor și a creditorilor pe întreg teritoriul Uniunii, nu se poate considera că acest interes prevalează, în toate împrejurările, asupra interesului general de a asigura stabilitatea sistemului financiar instituit prin aceste modificări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctul 91).

- 55 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 8 alineatul (1), precum și articolele 25 și 29 din A doua directivă trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei măsuri precum ordonanța de somare în discuție în litigiul principal, adoptată într-o situație de perturbare gravă a economiei și a sistemului financiar al unui stat membru care amenință stabilitatea financiară a Uniunii și care are drept efect majorarea capitalului unei societăți pe acțiuni fără acordul adunării generale a acesteia, prin emisiunea de noi acțiuni la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală și fără drept de preempțiune al acționarilor existenți asupra acțiunilor emise.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 56 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 8 alineatul (1), precum și articolele 25 și 29 din A doua directivă 77/91/CEE a Consiliului din 13 decembrie 1976 de coordonare, în vederea echivalării, a garanțiilor impuse societăților comerciale în statele membre, în înțelesul articolului [54 al doilea paragraf TFUE], pentru protejarea intereselor asociaților sau terților, în ceea ce privește constituirea societăților comerciale pe acțiuni și menținerea și modificarea capitalului acestora trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei măsuri precum ordonanța de somare în discuție în litigiul principal, adoptată într-o situație de perturbare gravă a economiei și a sistemului financiar al unui stat membru care amenință stabilitatea financiară a Uniunii și care are drept efect majorarea capitalului unei societăți pe acțiuni fără acordul adunării generale a acesteia prin emisiunea de noi acțiuni la o valoare mai mică decât valoarea lor nominală și fără drept de preempțiune al acționarilor existenți asupra acțiunilor emise.

Semnături